

Tampereen on torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen ja toteutettava maksuton toinen aste jatkossakin

Petteri Orpon hallitus päätti huhtikuun 2024 kehysriihessä useista merkittävistä suomalaisen hyvinvointivaltion heikennyksistä. Erityisen haitallinen leikkaus on koulutuksen järjestäjäkin koskettava päätös rajoittaa toisen asteen opiskelijoiden maksuttomia oppimateriaaleja ja ylioppilastutkintomaksuja sen vuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta.

Maan hallituksen päätös romuttaa maksuttoman ja yhdenvertaisen mahdollisuuden suorittaa toisen asteen koulutus. Toimenpiteellä tavoitellaan vain 12 miljoonan euron vuosittaista säästöä valtakunnallisesti, mutta toteutuessaan se lisää nuorten ja perheiden eriarvoisuutta. Vuoden 2022 lukiolaisbarometrin mukaan maksuttomien oppimateriaalien tarjoaminen on lisännyt lukiokoulutukseen hakeutumista erityisesti niiden opiskelijoiden kohdalla, joiden vanhemmista kumpikaan ei ole korkeakoulutettu, vähintään toinen vanhemmista on työtön tai joiden äidinkieli ei ole suomi. Toiseen asteen tutkinnon suorittamisella on myös selvä vaikutus myöhempään sijoittumiseen työmarkkinoille. Hallituksen esitys kohdistuu siis nimenomaisesti jo valmiiksi heikommassa asemassa oleviin nuoriin ja perheisiin lisäten eriarvoisuutta kaikkialla Suomessa. Päätetyllä koulutusleikkauksella saavuttaisiin vain minimaalista julkisen talouden säästöä, ja se lisäisi nuorten eriarvoisuutta sekä kaventaisi vähintään osan nuorista tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Lisäksi säästö on Tampereen kaupungin näkökulmasta toteuttamiskelvoton. Esimerkiksi oppikirjojen, erilaisten opetusvälineiden ja tietokoneiden kerääminen pois opiskelijoilta sekä e-kirjalisenssien katkaiseminen kesken abiturienttivuotta tai opintojen loppurutistusta on arkijärjen vastaista ja erittäin haastavaa toteuttaa. Se myös lisäisi jo entisestään kuormittuneen opetushenkilöstön työkuormaa. Pahimmassa tapauksessa oppimateriaalien maksullisuudella olisi myös vaikutusta opinnoissa menestymiseen ja tutkinnon valmistumiseen. Vaihtoehtoisesti lukuisten pienten laskujen ym. maksujen laskuttaminen nuorilta opiskelijoilta aiheuttaa lisää hallintotaakkaa sekä -kuluja kunnille.

Orpon hallituksen esitys saattaa myös toisen asteen opiskelijat täysin eriarvoiseen ja kohtuuttomaan asemaan iän perusteella.

Esimerkkejä tilanteista, joissa opiskelija täyttää 18 ja joutuisi maksamaan toisella asteella oppimateriaalit jo toisen opiskeluvuoden syyslukukauden päättyessä:

- Opiskelija, joka on syntynyt loppuvuodesta ja käynyt esikoulun kaksi kertaa.
- Opiskelija, joka on jäänyt peruskoulussa luokalleen ja kerrannut jonkun luokka-asteen.
- Opiskelija, joka on käynyt ennen lukiota tai ammatillista koulutusta tutkintoon valmentavan eli tuva-koulutuksen.
- Opiskelija, joka on ollut vuoden ulkomailla vaihdossa.
- Opiskelija, joka on ollut valmistavassa opetuksessa ja siirretty kielitaidon kehittymisen vuoksi peruskoulussa ikäluokkaansa alemmalle luokalle.
- Opiskelija, joka on sairastunut vakavasti ja joutunut siksi etenemään opinnoissa ikäluokkaansa hitaammin.

Valtuutetuille kuuluvaa aloiteoikeutta käyttäen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että:

- 1) Tampereen kaupungin edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa yllä mainituilla perusteilla

ja

- 2) Tampere päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkailleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppimateriaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.

ja

- 3) Mikäli hallitus ei muuta esitystään, Tampere toteuttaa jatkossakin maksuttoman toisen asteen edellisen Sanna Marinin hallituksen päätöksen mukaisesti.

Tampereella 22.4.2024

Socialidemokraattinen valtuustoryhmä:

Pekka Salmi
Kirsi Kaivonen
Antti Hiitti
Atanas Aleksovski
Jukka Gustafsson
Sofia Julin
Ulla Kampman
Anneli Kivistö
Anne Liimola
Johanna Loukaskorpi
Lauri Lyly
Mahmoud Machaal
Ilmari Nurminen
Ilkka Porttikivi
Inna Rokosa
Pia Viitanen

Valtuustoaloite vapaakappalekirjaston perustamiseksi Tampereelle

Esitän, että Tampereelle perustetaan vapaakappalekirjasto ja -työasema. Tampereen kaupunki on tunnettu vahvasta sivistys- ja kulttuuritarjonnastaan, mutta tällä hetkellä kaupungissa ei ole vapaakappalekirjastoa. Nykyiset vapaakappalekirjastot sijaitsevat Turussa, Helsingissä, Jyväskylässä, Oulussa ja Joensuussa. Vapaakappaleoikeuden saaminen vahvistaisi Tampereen asemaa yliopisto- ja sivistyskaupunkina, sekä kulttuurin, tiedon ja oppimisen keskuksena.

Vapaakappalekirjasto mahdollistaisi julkaisujen ja dokumenttien laaja-alaisemman keräämisen, säilyttämisen ja jakamisen. Se tarjoaisi merkittävän resurssin Tampereen yliopistolle ja tutkimuslaitoksille kun nykyisiä kokoelmia voitaisiin täydentää laajalla valikoimalla harvinaisia julkaisuja, arkistoja ja erikoiskokoelmia. Tiedon saavutettavuuden lisäämisestä hyötyvät tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden ohella kaikki kulttuurista kiinnostuneet. Vapaakappalekirjastot ovat avoimia kaikille, mikä edistää osallisuutta ja demokraattista keskustelua.

Vapaakappalekirjastot ovat keskeisessä roolissa kulttuuriperinnön säilyttämisessä. Sen avulla Tampereen monipuolista historiaa ja kulttuuriperintöä voidaan säilyttää ja jakaa laajemmalle yleisölle.

Lisäksi vapaakappalekirjaston perustaminen voisi luoda uuden kohtaamispaikan kaupungin kulttuuri- ja tiedeyhteisölle. Se voisi toimia tapahtumien ja seminaarien järjestämispaikkana, sekä alustana projekteille, mikä lisäisi kaupungin vetovoimaa, monipuolistaisi kulttuuritarjontaa ja lisäisi synergiaa eri organisaatioiden välillä. Tämä voisi lujittaa kulttuuri- ja tiedeyhteisön toimijoiden keskinäistä tiedon, resurssien ja käytäntöjen vaihtoa, mikä puolestaan edistäisi kulttuurista ja tieteellistä kehitystä ja verkostoitumista.

Tavallisesti Suomessa vapaakappaleoikeutta hakevat yliopistot. Mikäli Tampereen yliopisto hakee tätä oikeutta, yhteistyö kaupungin kanssa olisi luontevaa ja tärkeää. Tämä avaisi mahdollisuuden hyödyntää resursseja ja asiantuntemusta kirjaston toiminnassa sekä tarjota laajempia palveluja. Tampereen yliopiston halukkuutta hakea vapaakappaleoikeutta tulee kartoittaa ja mikäli yliopisto on asiasta kiinnostunut, asiaa voidaan alkaa valmistelemaan tiiviissä yhteistyössä kaupungin kanssa. Muussa tapauksessa esitän, että kaupunki hakee kyseistä oikeutta itsenäisesti.

Tampereella 19.4.2024

Saana Kuusipalo (sd.)

Valtuustoaloite älylaitteiden haittojen ehkäisemiseksi – kohti kännykkävapaata koulua

Älylaitteet ovat tuoneet ihmisten elämään monia hyötyjä ja mukavia viihdykkeitä. Teknologisena keksintönä älypuhelin on mahtava apuväline tiedon etsimiseen, ajankäytön hallintaan ja viestintään. Samaan aikaan on olemassa yhä kasvavaa näyttöä siitä, että älypuhelinikäytöstä aiheutuu myös haittoja ja riippuvuutta erityisesti lapsille ja nuorille. Ruudun tuijottaminen on poissa liikkumisesta ja kasvokkaisuudesta, mikä on välttämätöntä lasten kehittyville aivoille. Kytkös nuorten fyysisen kunnan heikkenemiseen ja mielenterveysongelmiin on ilmeinen.

Lasten aivojen kehityksen kannalta ongelman synty on selvää. Otsalohkot, jotka ohjaavat tietoista, harkittua toimintaa ja ovat olennainen osa itsehillintää ja houkutusvastustamista, ovat nuorella aikuisella täysin toimintakykyisiä vasta noin 25-vuoden ikäisenä. Teini-ikäisissä nuoret ovat usein myös sosiaalisesti epävarmoja, helposti kaveripiiriin oikkujen ohjattavissa ja kaikenlaisten riippuvuuksien ja sosiaalisen paineen vietävissä. On päivänselvää, että yhteiskuntana rajoitamme lasten ja nuorten mahdollisuuksia ostaa energijuomia, tupakkaa tai alkoholia tai pelata uhkapelejä. Sama ajattelu on ulotettava älylaitteiden käyttöön ja koulu on tässä ensiarvoisen tärkeässä asemassa vanhempien tukena.

Älykännykkä on siis hyvä renki, mutta karkea isäntä. Kokonaan niistä ei tarvitse luopua, eikä se olisi mahdollistakaan, mutta on aikuisten vastuulla huolehtia siitä, että lasten oppiminen, sosiaalisten taitojen kehitys ja oman käyttäytymisen säätely menevät kasvatusajattelussa etusijalle kännyköihin nähden.

Petteri Orpon hallitusohjelma tunnistaa nämä haasteet ja tarpeen vastata niihin uusien keinoin. Ohjelmaan on kirjattu: ”Digilaitteiden käytön lisääntyminen on tuonut mukanaan haasteita niin keskittymiskyvylle kuin fyysiselle aktiivisuudelle. Nämä kaikki vaativat uudenlaisia ratkaisuja sekä otetta nuorisotyön ja -politiikan johtamiseen.” Nykyiset keinot ovat siis riittämättömiä. Hallitus on parhaillaan valmistelemaan lainsäädäntömuutoksia, joilla voidaan nykyistä tehokkaammin rajoittaa esimerkiksi mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana ja näin vahvistaa oppilaiden keskittymistä opetukseen.

On tärkeää, että Tampere on mukana tässä kehityksessä. Tällä hetkellä perusopetuksen järjestysäännöissä todetaan: ”Oppilas ei saa käyttää tietoteknisiä laitteita luvatta tai pitää esillä oppituntien, muun opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ja ruokailun aikana. Oppilas pitää huolen siitä, etteivät ko. laitteet häiritse koulupäivän aikana.” Tämä on hyvä lähtökohta, mutta käytännössä jää usein toteutumatta. Ongelma on siinä, että laitteet itsessään häiritsevät lasten ja nuorten aivojen kehittymistä, keskittymiskykyä ja oppimista. Monissa tutkimuksissa kohtuullinen ruutu-aika on lapsilla alle kaksi tuntia päivässä ja pitäisi olla itsestään selvää, että koulupäivän aikana ruutu-aikaa vietetään mahdollisimman vähän.

Yllä mainittujen seikkojen nojalla esitämme, että lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi Tampereen perusopetuksessa siirrytään kohti älylaitteista vapaata koulupäivää rajoittamalla niiden käyttöä kouluissa nykyistä enemmän sekä opetuksessa että myös oppituntien ulkopuolella, esimerkiksi sopimalla yhdestä ”kännykkävälitunnista” päivän aikana, ja lisätään opetuksessa ikätasoisesti lasten ja nuorten ymmärrystä älylaitteiden aiheuttamista haitoista.

Kyseessä on Tampereen Perussuomalaisten valtuustoryhmän aloite, jonka jätän ryhmän puolesta.

Tampereella, maanantaina, 22. huhtikuuta 2024

Erkki Seppänen, varavaltuutettu (ps)

Valtuustoaloite toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden säilyttämisestä

Maksuton toinen aste otettiin käyttöön valtakunnallisesti elokuussa 2021 ja samalla oppivelvollisuus nousi 18 ikävuoteen. Oppivelvollisille myönnettiin maksuttomat oppimateriaalit sen vuoden loppuun asti, jona nuori täyttää 20 vuotta. Muutoksen ansiosta jokainen nuori saisi lukion tai ammatillisen koulutuksen tutkinnon suoritettua riippumatta perheen taloudellisesta tilanteesta.

Nyt Petteri Orpon hallitus on päättänyt rajata toisen asteen maksuttomuutta sen vuoden loppuun, kun nuori täyttää 18 vuotta. Hallituksen päätös tarkoittaa, että toisen asteen opinnot tulisivat maksullisiksi kesken opintojen, useimmille viimeisen vuoden osalta. Maksullisuus alkaa kuitenkin aiemmin niillä nuorilla, jotka ovat esimerkiksi joutuneet aloittamaan peruskoulun muita myöhemmin tai kertaamaan vuosiluokkia oppimisvaikeuksien vuoksi, ja kestää pidempään niillä, jotka suorittavat opintonsa tavoiteaikaa pidemmässä ajassa. Päätöksellä vaikeutetaan toisen asteen läpäisemisen mahdollisuuksia juuri sellaisten oppilaiden kohdalla, jotka tarvitsisivat eniten tukea.

Maksuttomat oppimateriaalit ja kokeet edistävät jokaisen nuoren mahdollisuutta tavoitella haluamaansa koulutusta taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Maksuttomuuden rajaaminen vaikuttaa kaikkiin opiskelijoihin, mutta erityisesti se kuormittaa niitä nuoria, joilla on taloudellisia tai oppimiseen liittyviä haasteita. On ristiriitaista, että nuoret velvoitetaan toisen asteen opintojen aloittamiseen, mutta opintojen loppuun saattamiselle ei luoda taloudellisia edellytyksiä.

Vuoden 2022 Lukiolaisbarometrin mukaan 45 prosenttia ensimmäisen vuoden opiskelijoista koki maksuttomuuden vaikuttaneen lukioon hakeutumiseen. Maksuttomuus on vaikuttanut päätökseen erityisesti opiskelijoilla, joiden vanhemmista vähintään toinen on työtön, kumpikaan vanhemmista ei ole korkeakoulutettuja tai joiden äidinkieli on muu kuin suomi. Maksuttomuus vaikuttaa koulutuksen tasa-arvon toteutumiseen.

Hallituksen päätös rajata maksuttomuutta on herättänyt laajaa vastustusta koulutuskentällä. Suomen lukiolaisten liitto on todennut muutoksen olevan erityisen kipeä niille nuorille, joilla on vaikeuksia toimeentulon, terveyden tai oppimisen kanssa. Suomen ammattiin opiskelevien liitto SAKKI ry on huomauttanut, että moni ammatillisen koulutuksen käyvä työllistyy matala- tai keskipalkkaiselle alalle, joka vaikeuttaa opintolainan maksamista, eikä työssäkäynti usein ole mahdollista opintoihin kuuluvan työssäoppimisen vuoksi. Myös opettajien ammattijärjestö OAJ on ilmaissut huolensa uudistuksesta ja todennut sen

sotkevan koulutuksen järjestäjien, rehtoreiden ja opettajien arkea. Muutoksesta aiheutuu opettajille lisätyötä ja uutta byrokratiaa, jonka vuoksi tavoitellut säästöt voivat jäädä saavuttamatta.

Tampereen ei tule toimeenpanna hallituksen päätöstä, vaan jatkaa maksuttomien oppimateriaalien tarjoamista toisen asteen loppuun asti. Vasemmistoliiton Tampereen valtuustoryhmä esittää, että Tampere jatkaa maksuttoman toisen asteen koulutusta nuorille koko tutkinnon ajan.

Tampereella 22.4.2024

Vasemmistoliiton Tampereen valtuustoryhmä

Valtuustoaloite kouluruokailun kehittämiseksi

Suomalainen maksuton kouluruokailu on maailmallakin ihailua nauttiva sosiaalinen innovaatio. Sen merkitys on suuri lasten ja nuorten ravitsemukselle sekä perheiden toimeentulolle. Näiden seikkojen lisäksi kouluruokailulla on sosiaalisia ja kasvatuksellisia merkityksiä. Kouluruokailu on oiva paikka tapakasvatukseen, uusien makujen oppimiseen ja seurusteluun koulukavereiden kanssa.

Vuodesta toiseen huolta herättää kouluruoan laatu sekä ne oppilaat, jotka jättävät kouluruoan täysin väliin tai syövät vain hyvin vähän. Vähäinen syöminen koulupäivän aikana näkyy koulujen arjessa heikompina oppimistuloksina ja rauhattomuutena.

Ongelman ratkaisemiseksi keskeistä on, että tarjottava ruoka on sekä maukasta että ravitsevaa. Tämä tarkoittaa kouluruoan riittävää resursointia sekä reseptiikan aktiivista kehittämistä yhdessä oppilaiden kanssa. Tästä näkökulmasta myös Tampereella on käyty vireää keskustelua, mutta sivuun on jäänyt se, kuinka myös koulun kulttuuria ja toimintatapoja kehittämällä voidaan kehittää kouluruokailun houkuttelevuutta.

Pelkkä ruoan laatuun panostaminen ei riitä, jos kouluruokailu koetaan muista syistä epämiellyttäväksi. Sen taustalla on useita mahdollisia syitä. Ruokailutilanteen hektisyys ja meluisuus, ruokailuun käytettävän ajan lyhyys tai oppilaan kokemana yksinäisyys ovat esimerkkejä syistä, jotka voivat tehdä ruokailuun osallistumisesta suhteettoman vaikeaa monelle oppilaalle. Oppilasyhteisöissä voi olla myös sellaista henkeä, jossa kouluruokailua ei arvosteta ja siihen osallistumista pidetään sosiaalisesti paheksuttavana. Oma vaikutuksensa on myös sillä, kannustavatko perheet lapsiaan osallistumaan ruokailuun ja kokeilemaan uusia makuja.

Nämä esimerkit valottavat sitä, että kouluruokailun haasteet linkittyvät koulu yhteisön ja -arjen muihin haasteisiin. Siten tilanteen ratkaisemiseksi tarvitaan toimia, joilla koko koulu yhteisö pääsee kehittämään kouluruokailua niin, että se on mahdollisimman monelle oppilaalle kutsuva ja miellyttävä tilanne.

Me tämän aloitteen allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Tampereen kaupunki käynnistää perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen kattavan kehittämishankkeen, jossa paneudutaan kouluruokailun kehittämiseen ruokailutilanteen ja koulun kulttuurin näkökulmista. Kehittämistyöhön on tärkeää ottaa mukaan oppilaat, kaikki koulu yhteisössä työskentelevät ammattiryhmät, huoltajat sekä Pirkanmaan Voimia. Hanke voidaan toteuttaa esimerkiksi niin, että ensi vaiheessa valitaan tietyt pilottikoulut, joissa tunnistetaan kouluruokailuun liittyviä haasteita ja etsitään keinoja niiden purkamiseen, jonka jälkeen uusia toimintatapoja soveltuvin osin otetaan käyttöön myös muissa oppilaitoksissa.

Tampereella 22.4.2024

Mitja Tapio

Milka Hanhela

Jouni Siren

Jari Mäkelä

Kukka Kinnari

Ulla-Lena Mäppä

Mikko Mäkelä

Juha Suoniemi

Matti Peltola

Kari Kinnari

Riitta Viitonen

Jukka Gustafsson

Anne Hämälä

Aleksander Atran

Antti Hiltti

Ulla-Lena Mäppä

Inna Kokosa

Petri Siuro

ILKKA POITTONI

Suomen
SAANA KUUSIPALO

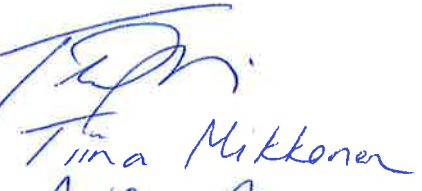

HANNA SAREILA

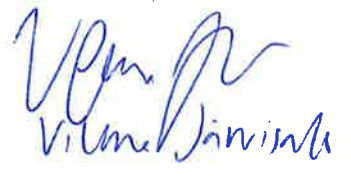

MERVE CAGLAYAN

B. Krušević, Brigita Krušević

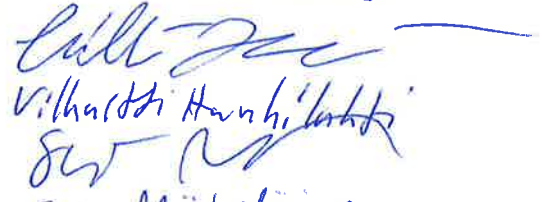

OLGA HAAPANAHKO

JACEK SKRZYPCZAK

TIINA MIKKONEN

VILHO JÄRVINEN

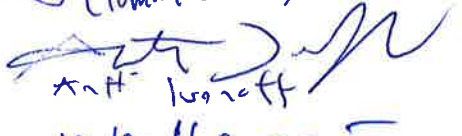

IDA LEINO

VILHO HÄNNILÄ

Juho Mäkeläinen

Matti Järvinen

(Tommi Eivilä)

MATTI LUOMA

Matti Höyry

REIKO VALTIN

JAAKKO VOGELIUS

Ryhmäaloite maksuttoman toisen asteen säilyttämiseksi Tampereella

Eduskunnan kehysriihessä tehtiin esitys maksuttoman toisen asteen rajaamisesta sen vuoden loppuun kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Tämä romuttaisi nykyisen maksuttoman toisen asteen mallin ennen kuin yksikään sen piirissä aloittanut opiskelija ehtii valmistua esimerkiksi ylioppilaaksi.

Päätös tarkoittaisi sitä, että muun muassa oppimateriaalien, ylioppilaskokeiden ja ammatillisen puolen työvälineiden hinta voi siirtyä nuoren itsensä maksettavaksi kesken opintojen. Monimutkaisuuden lisäksi malli on eriarvoistava: oppimateriaaleista koituvat lisäkulut osuvat erityisesti niihin nuoriin ja perheisiin, joihin myös asumistuen ja muun sosiaaliturvan leikkaukset ovat jo kohtuuttomasti osuneet.

Riskinä on, että maksullisuuden alkaessa opinnot keskeytetään erityisen herkässä ikävaiheessa toisen asteen ollessa kesken. Tämä ei palvele tavoitetta nostaa Suomen koulutustasoa, eikä etenäkään vähennä nuorten syrjäytymisriskiä, pahoinvointia tai mielenterveyskriisiä.

Tampereen vihreä valtuustoryhmä esittää, että Tampere säilyttää toisen asteen maksuttomana nykyisen mallin mukaisesti toisen asteen tutkinnon suorittamisen loppuun asti tai sen kalenterivuoden loppuun asti, kun opiskelija täyttää 20 vuotta.

Tampereella 22.4.2024

Tampereen vihreä valtuustoryhmä

Valtuustoaloite vihreän siirtymän vauhdittamiseksi Tampereen kaupungin ja sen yhteistyökumppaneiden toiminnassa

Tampereen kaupunki toteutti yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa hiili- ja luontojalanjälki - hankkeen, joka julkaistiin alkuvuodesta 2024. Hankkeen tulokset osoittavat, että luontojalanjälki pystytään laskemaan myös kaupunkiorganisaatiolle. Tampereen kaupunki onkin ensimmäinen kaupunki Suomessa, ellei koko maailmassa, joka on laskenut oman luontojalanjälkensä.

Siinä missä hiilijalanjälki kuvaa tietyn rajattavissa olevan kokonaisuuden - esimerkiksi Tampereen kaupungin – aiheuttamia haittoja ilmastolle, luontojalanjälki kuvaa vastaavia haittoja luonnolle ja luonnon monimuotoisuudelle. Kaupunkiorganisaatiolle kehitetty luontojalanjäljen mittari mahdollistaa aiempaa konkreettisempien tavoitteiden laatimisen ja toimenpiteet luontokadon pysäyttämiseksi.

Tampereen kaupungin toiminnan suunnittelun päätöksentekovaiheessa tulee olla käytettävissä riittävää tietoa suunnitelmien ilmasto- ja luontovaikutuksista. Toimintavuoden aikana on aiheellista seurata sitä, että on toimittu, kuten on suunniteltu ja että tavoitellut tulokset voisivat toteutua. Toimintavuoden päätyttyä hiili- ja luontojalanjäljet on laskettava ja niitä on verrattava tavoitteisiin. Näistä tuloksista tulee tehdä päätelmät ja uudet kehittämistavoitteet vähäisempien ilmasto- ja luontohaittojen saavuttamiseksi.

Tampereen kaupungin toiminnan vaikutus on kuitenkin rajallista. On tärkeää, että muun muassa yritykset saadaan mukaan ilmasto- ja luontohaittojen torjuntaan. Teollisuuden niin sanottu vihreä siirtymä onkin yksi vastaus siihen, miten elinkeinoelämä voisi toimia vastuullisemmin ilmasto- ja ympäristöasioissa. Kaupunki käyttää erilaisia kumppaneita palveluiden järjestämisessä. Kaupunkiorganisaation ulkopuoliset ostot ovat merkittäviä. Vaikuttavuuden aikaansaamiseksi olisi tärkeää, että myös kaupungin yhteistyökumppanit käyttäisivät samaa hiili- ja luontojalanjäljen mittaristoa oman toimintansa arvioinnissa ja kehittämisessä. Olisikin selvitettävä, miten mittariston laajentaminen kaupungin yhteistyökumppaneiden ja laajemmin yrityskentän käyttöön olisi mahdollista.

Esitämme, että Tampereen kaupunki selvittää, miten hiili- ja luontojalanjäljen mittaamiseen kehitettyä laskentamenetelmää voitaisiin hyödyntää kaupungin yhteistyökumppaneiden ja myös laajemmin yrityskentän toimesta.

Tampereella 22.4.2024

Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Valtuustoaloite eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä

Ilmastokriisi ja luontokato ovat suurimpia uhkia ihmisten ja eläinten hyvinvoinnille sekä ympäristölle. Tampereen kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä, mikä tarkoittaa, että kaupungin alueen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään 80 % vuoteen 1990 verrattuna. Loput 20 % kompensoidaan. Tampere on myös sitoutunut Hiilineutraalit kunnat -verkoston tavoitteisiin 80 % päästövähennyksestä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

Ruoan ilmasto- ja luontovaikutukset Tampereella

Tampereen kaupunki toteutti yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa hiili- ja luontojalanjälki -hankkeen, jonka tulokset julkaistiin vuonna 2024. Hankkeen tulokset osoittavat muun muassa sen, että elintarvikkeet aiheuttivat eniten (22 %) luontojalanjälkeä. Elintarvikkeista suurimman osuuden luontojalanjälkeen aiheuttivat eläinperäiset tuotteet: punainen liha, maitotuotteet ja siipikarja. Lisäksi tulokset osoittavat, että elintarvikkeet aiheuttivat toiseksi eniten (14 %) hiilijalanjälkeä heti lämmön kulutuksen jälkeen.

Vuonna 2022 Tampereella suurimmat kulutusperusteiset kasvihuonekaasupäästöt aiheutuivat ruoasta (27 %). Seuraavaksi suurimmat päästölähteet olivat energiankulutus (26 %) sekä tavarat ja palvelut (23 %).

Ruoan rooli Tampereen kaupungin hiilineutraaliustavoitteiden toimenpiteissä

Voidaan siis todeta, että yksi merkittävimmistä ilmastopäästöjen aiheuttajista on ruoantuotanto. Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan ruokailun toimenpidekokonaisuudessa korostuu hävikkiruoan merkitys, mikä on tärkeä asia. Kasvispohjaisella ruoalla on kuitenkin hävikkiruokaakin suurempi vaikutus päästöjen vähentämiseksi. Kasvisruoasta mainitaan, että se tuotaisiin tasavertaiseksi vaihtoehdoksi muun ruoan rinnalle rajatuissa palveluissa (kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden omat ravintolapalvelut, leirit ja tapahtumat). Lisäksi mainitaan, että päiväkodeissa ja kouluissa lisätään kasvisruoan osuutta kahteen ruoka-annokseen viikossa. Molemmissa tavoitetoteuma on asetettu vuosille 2022–2025. Lukioiden osalta mainitaan, että kasvisruoka tarjoillaan ensimmäisenä vaihtoehtona linjastossa vuoteen 2029 mennessä. Tässä yhteydessä on myös olennaista huomioida, että kasvisruokaa tarjoiltaessa on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota kasvisruoan maittavuuteen kouluttamalla henkilökuntaa.

On myös huomioitava, että Tampereen kaupungin palveluissa tarjottava kasvisruoka on tällä hetkellä usein kasvisruokaa, joka sisältää eläinkunnan tuotteita, kuten maitoa ja kananmunia. Tällöin ilmastopäästöt ovat huomattavasti suuremmat kuin täysin kasvispohjaisessa ruoassa olisi. Kaupungin tarjoaman kasvisruoan tulisikin olla täysin kasvispohjaista; maitotuotteiden ilmastopäästöt ovat verrattavissa lihaan. Tällöin ruoka sopisi suoraan myös maitoallergisille ja vegaaneille.

Tampereen kaupungin suunnitelluissa toimenpiteissä ja käytännön toteutuksessa tulisi näkyä vahvempi ymmärrys kasvispohjaisen ruoan kasvihuonekaasupäästöjä vähentävälle vaikutukselle. Käytännössä se tarkoittaa liharuoan tarjoilun vähentämistä eli myös kasvispohjaisen ruoan päivien lisäämistä. Esimerkiksi Helsingin kaupunki on selvittänyt aterioiden hiilijalanjäljen kaupunkiympäristön toimitalon ravintolassa vuonna 2022. Tulokset osoittivat, että vegaanisen annoksen ilmastokuorma on merkittävästi (keskimäärin 40 %) pienempi kuin lihaa sisältävän annoksen.

Kasvispohjaisen ruokavalion merkitys

Ilmastopäästöjen lisäksi ruoantuotannolla ja sen myötä ruoankulutuksella on vaikutuksia myös eläinten ja ihmisten hyvinvointiin sekä aiemmin mainittuun luontokatoon. Lisäksi Itämeri ja muut vesistöt rehevöityvät muun muassa siksi, että peltoja raivataan eläimille ja samalla peltojen ravinteita valuu vesistöihin.

Lihankulutuksen kannalta kiinnostavaa tietoa antaa esimerkiksi Helsingin yliopiston tuore tutkimus, jonka tulokset osoittavat, että suomalaiset päiväkotilapset syövät yli viisi kertaa enemmän punaista lihaa kuin olisi tarpeen ja maapallon kantokyvyllä hyväksi. Oslossa onkin tehty vuonna 2023 merkittävä päätös: kaupungin päiväkodeissa ei tarjota lapsille lihaa ollenkaan. Myös Tampereella palveluissa on tärkeää antaa lapsille ja nuorille esimerkkiä paitsi terveellisistä myös kestävästä ja eettisistä ruokailutottumuksista. Vastuullisia valintoja on helpompi tehdä, jos ne ovat helposti tarjolla.

Myös vuonna 2023 julkaistut uudet pohjoismaiset ravitsemussuosituksot painottavat lihan vähentämistä entisestään ja kasvien lisäämistä. Suositukset perustuvat tutkimustietoon ruoan kulutuksesta, terveydestä ja ympäristöstä. Suomen suositukset nojaavat pohjoismaisiin suosituksiin.

Kasvispohjaisen ruokavalion voidaan todeta olevan paras vaihtoehto niin ilmaston, luonnon kuin myös ihmisten ja eläinten hyvinvoinnin kannalta. Lisäksi korvaamalla eläinperäisiä tuotteita kotimaisilla kasvisproteiinituotteilla, kuten härkäpavulla, edistetään kestävästä kotimaista maataloustuotantoa.

Me allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut esitämme, että Tampereen kaupunki asettaa tavoitteekseen eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamisen omissa palveluissaan ja hankinnoissaan vuoteen 2030 mennessä siten, että tavoitteen toteutumista myös seurataan. Näin edistetään kaupunkilaisten hyvinvointia ja ehkäistään ilmastonmuutosta, luontokatoa ja vesistöjen rehevöitymistä.

Tampereella 22.4.2024

Brigita Krasniqi (vihr.)

Inna Rokosa (sd.)

Mitja Tapio (vas.)

B. Krasniqi
Inna Rokosa
Mitja Tapio
MILKA HANHILA
Jouni Siren
Kukka Kunnari
Milla-Liisa Mäppä
Milla Aaltosen

J. E. E.
Juhana Suoninen

Mahmoud Machrouf

P. P.
Riitta Niemi

Kuusi Partinovi
Sara L.
SAANA KUUSIPALO
Antti U.
Antti Hiltti

Matti Heino

Vilho Järvelä
Alla-Lydia
Alla Lampinen
Hanna Parvita
Milla Salonen
Milla Salminen

MM GYM
MEVE LABLAYAN

Oja Happonaho

Jacobo Stegell

Tiina Mikkonen

IDA LEINO

TAMPEREEN NUORISOVALTUUSTO

Nuorisovaltuuston aloite koulujen säännöllisestä yhteisöllisestä toiminnasta

27.11.2023

Yleinen huoli nuorten mielenterveydestä ja jaksamisesta on suuri. Nuorisovaltuusto jakaa tämän huolen nuorten jaksamisesta, sillä nuorisovaltuusto on kuullut suoraan tamperelaisia nuoria koulu-uupumukseen liittyen. Nuoret kokevat koulunkäynnin usein yksipuoliseksi ja raskaaksi, ja siksi koulujen ja oppilaitosten yhteisöllisyyteen tulisi panostaa merkittävästi nykyistä enemmän. Jokaisessa oppilaitoksessa tulisikin panostaa viikoittain yhteisöllisyyttä edistävään ja oppilaiden tai opiskelijoiden hyvinvointia tukevaan toimintaan

Nuorisovaltuusto osallistui keväällä 2023 yhdeksäsluokkalaisten Vaikuta! -päiville, jossa nuorisovaltuusto pääsi suoraan keräämään tamperelaisten nuorten mielipiteitä mielenterveydestä ja jaksamisesta. Vastauksissa nousivat esille hyvin vahvasti kouluun ja opiskeluun liittyvät ongelmat. Nuorisovaltuusto haluaa kaupungin puuttuvan toimillaan koulun aiheuttamaan kuormitukseen ja esittää nuorten ja opiskelijoiden opiskelumotivaation, kouluviihtyvyyden ja mielen hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävien toimien lisäämistä koulussa. On erittäin tärkeää kiinnittää huomiota nuorten kouluarjen tasapainoon.

Yhteisöllisyyttä lisäävän toiminnan ei tarvitse olla henkilökunnan työmäärää lisäävää tai paljon järjestelyjä vaativaa, vaan jo pienelläkin panostuksella ja huolenpidolla voi tehdä merkittävän vaikutuksen. Nuorille ja opiskelijoille on tärkeää osoittaa, että heistä välitetään myös opintosuoritusten ulkopuolella. Jos koulut ottaisivat huomioon oppilaiden hyvinvoinnin tällaisella yhteisöllisellä toiminnalla, oppilaat saisivat mahdollisesti enemmän motivaatiota käydä koulussa, koska koulussa olisi myös jotain hauskaa ja rauhoittavaa tekemistä opiskelun rinnalla. Myös koulun henkilökunta saisi pieniä taukoja opettamisesta, joka on myös kuormittavaa.

Yhteisöllistä toimintaa kouluissa voi järjestää matalalla kynnyksellä. Sen ei tarvitse tarkoittaa koko koulun yhteistä viikottaista metsäretkeä tai rentoutusharjoitusta, vaan riittää, että nuorille tarjotaan edes mahdollisuus tehdä jotain opetussuunnitelman ulkopuolelta koulupäivän aikana. Toiminnan ei tarvitse olla sellaista, johon kaikkien on pakko osallistua. Riittäisi, että nuorille tarjotaan mahdollisuus johonkin mukavaan tekemiseen keskellä hektistä arkea. Tämä voi olla esimerkiksi järjestettyihin pihapeleihin osallistumista, oppilaiden kirpputorin järjestämistä tai mahdollisuus pelata konsolipeliä koulun tiloissa päivän aikana. Toimintaa voisivat järjestää toisinaan oppilaat itse, toisinaan opettajat, toisinaan oppilas-/opiskelijakunnan hallitus ja joskus esimerkiksi jokin ulkopuolinen taho, kuten seurakunta tai jokin järjestö.

Tampereen nuorisovaltuusto haluaa, että Tampereen kaupunki velvoittaa koulujaan järjestämään joka toinen viikko jotain mukavaa ja rentoa tekemistä koulupäivän aikana opiskelun täyteen arjen rinnalle.

Tampereen kaupungin nuorisovaltuuston puolesta,

Tampereen nuorisovaltuuston jäsenet,

Kerttu Kajander
Oliver Priimägi
Alma Mujcinovic

Lisätietoja:

Tampereen kaupungin nuorisovaltuusto

nuorisovaltuusto@tampere.fi

www.tampere.fi/nuorisovaltuusto

Hyväksytty nuorisovaltuuston kokouksessa 27.11.2023